



■ ΕΞΑΝΤΛΗΤΙΚΟΣ ΜΑΡΑΘΩΝΙΟΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΣΥΝΟΔΟ

# Πολύ κοντά στο «ΝΑΙ» για την υποψηφιότητα

Διαδοχικές επαφές Σημίτη με Ευρωπαίους ηγέτες και τη φινλανδική προεδρία για τις τελικές διατυπώσεις

**ΕΛΣΙΝΚΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΙΑΦΗΣ**

**Θετικές εξελίξεις όσον αφορά την υποψηφιότητα της Τουρκίας και την ικανοποίηση των όρων που έχει θέσει η ελληνική πλευρά προωθούνται τα αποτελέσματα των μαραθώνιων επαφών που είχαν χθες στο Ελσίνκι ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης και ο υπουργός Εξωτερικών Γ. Παπανδρέου με τη φινλανδική προεδρία, τον πρόεδρο της Κομισιόν Ρ. Πρόντι και τους σοσιαλιστές ηγέτες.**

Αργά χθες το βράδυ ο μαραθώνιος των διαβουλεύσεων συνεχίστηκε με τη συμμετοχή του πρωθυπουργού, του υπουργού Εξωτερικών, του κ. Λιπόνεν και του κ. Σολάνα. Αυτή η συνάντηση ήταν η τρίτη κατά σειρά και άρχισε στις 11.30 το βράδυ, προκειμένου να εξεταστεί το θέμα της Χάγης. Οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονταν έως τις πρώτες πρωινές ώρες.

Ας παρακολουθήσουμε όμως το ρεπορτάζ από την αρχή. Αμέσως μετά την άφιξή του στο Ελσίνκι ο κ. Σημίτης είχε συνάντηση με το Φινλανδό ομόλογο του κ. Λιπόνεν, με τον οποίο συζήτησε αναλυτικά τις διατυπώσεις που οι δύο πλευρές προτείνουν να εισαχθούν στα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής.

Αφού ανταλλάγησαν αποφάσεις και ιδέες, η ελληνική αντιπροσωπεία συσκέφθηκε υπό την προεδρία του κ. Σημίτη και συζήτησε εναλλακτικές διατυπώσεις.

Σημειώνεται ότι το υπουργείο Εξωτερικών είχε ετοιμάσει και είχε φέρει στο Ελσίνκι εναλλακτικές διατυπώσεις για κάθε θέμα χωριστά που ήταν αντικείμενο διαπραγμάτευσης, δηλαδή για το Δικαστήριο της Χάγης, για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου και για τον «οδικό χάρτη».

Λίγες ώρες αργότερα πραγματοποιήθηκε νέα συνάντηση, με τον κ. Χαβιέ Σολάνα, αρμόδιο για τις εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ενωσης, και, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, οι διαπραγματεύσεις είχαν φτάσει κοντά στην επίτευξη συμφωνίας. Ειδικότερα:

**1.** Όσον αφορά την ενταξιακή πορεία της Κύπρου η διατύπωση που, σύμφωνα με πληροφορίες, είχε επιτευχθεί ήταν ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα συνεχίσει απρόσκοπτα τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, «χωρίς άλλες προϋποθέσεις», πράγμα που εμμέσως πλην σαφώς αποδυναμώνει τη βαρύτητα που είχε η επί-

λυση του πολιτικού προβλήματος ως προϋπόθεση για την ένταξη της Κύπρου.

**2.** Ο «οδικός χάρτης» φαίνεται ότι αποτελεί μια πραγματικότητα. Οι εταίροι μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση συμφωνούν ότι πρέπει να συνταχθεί με τη συνεργασία της Αγκυρας ένας κατάλογος κανόνων και υποχρεώσεων τους οποίους πρέπει να εφαρμόσει η Τουρκία για να βελτιώσει τις επιδόσεις της στους τομείς

των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των πολιτικών ελευθεριών κ.λπ., προκειμένου να αναβαθμίσει τις σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

**3.** Η διατύπωση που πρότεινε η ελληνική κυβέρνηση για την αποδοχή της δικαιοδοσίας του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης από την Τουρκία εντός τακτού χρονικού διαστήματος ήταν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μέχρι αργά το βράδυ, ωστόσο το κλί-

μα ήταν ιδιαίτερα θετικό, σε βαθμό μάλιστα που μέλη της ελληνικής αποστολής θεωρούσαν ότι παρά πολύ δύσκολα δεν θα επιτυγχανόταν συμφωνία.

Διπλωματικές πηγές εξέφραζαν την ικανοποίησή τους για την εξέλιξη των συνομιλιών και διατηρούσαν ελάχιστες επιφυλάξεις ως προς την πορεία της τελικής συζήτησης που θα έχουν σήμερα οι 15 ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Συνόδο Κορυφής. Οι ίδιες πηγές εκπονούσαν ότι μετά τις μαραθώνιες συνομιλίες της ελληνικής πλευράς το έργο των «15» καθίσταται σήμερα ευκολότερο και εξέφραζαν την ελπίδα τους ότι η κατάληξη του θέματος της υποψηφιότητας της Τουρκίας θα είναι άσπια. Ωστόσο οι διαβουλεύσεις και οι επαφές συνεχίζονταν μέχρι αργά το βράδυ, προκειμένου, όπως είχε δηλώσει νωρίτερα ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης, να μην υπάρξουν στις διατυπώσεις παρερμηνείες οι οποίες θα δημιουργούσαν προβλήματα στο μέλλον.

Ο κ. Σημίτης μετά την πρώτη συνάντηση που είχε με το Φινλανδό ομόλογο του και με τον κ. Σολάνα δήλωσε ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα δύσκολη διαπραγμάτευση, σημειώνοντας ότι η ελληνική κυβέρνηση θέλει να δει διατυπώσεις που δεν θα αφήνουν περιθώρια παρερμηνειών.

Ο Έλληνας πρωθυπουργός έκανε λόγο για «πολύπλοκα θέματα», τονίζοντας ότι στόχος της κυβέρνησης είναι να πετύχει το καλύτερο δυνατό σε αυτή τη Συνόδο Κορυφής. Ο κ. Σημίτης είχε αρθρήσει σαφώς να εννοηθεί ότι η ελληνική πλευρά θα είναι ικανοποιημένη με την αποδοχή και των τριών όρων που έχει θέσει, εμφανίζοντάς τους ως ένα «πακέτο».

Ο κ. Σημίτης έκανε για μία ακόμα φορά λόγο για «καθαρές λύσεις», επιμένοντας μέχρι τέλους σε αυτή τη διαπραγματευτική τακτική.

Φαίνεται όμως πως το μείζον θέμα για την ελληνική κυβέρνηση δεν είναι μόνο η ικανοποίηση των όρων που έχει θέσει προκειμένου να συναυθεί στην τουρκική υποψηφιότητα αλλά και το να μπορέσει να αξιοποιήσει τις διατυπώσεις που θα αποφασιστούν σήμερα και στο εσωτερικό της χώρας.

Μετά το μαραθώνιο των συνο-

μιλιών ο πρωθυπουργός πήρε μέρος στη συνάντηση των ηγετών των σοσιαλιστικών κομμάτων της Ευρωπαϊκής Ενωσης, όπως γίνεται πριν από κάθε Σύνοδο Κορυφής. Στο δείπνο που παρατέθηκε ο κ. Σημίτης συζήτησε την τουρκική υποψηφιότητα και επανέλαβε τις ελληνικές θέσεις στο Βρετανό πρωθυπουργό Τόνι Μπλερ, στον πρωθυπουργό της Γαλλίας Λιονέλ Ζοσπέν και στο Γερμανό

καγκελάριο Γκέρχαρντ Σρέντερ. Σημειώνεται ότι η φινλανδική προεδρία όλο αυτό το διάστημα είχε συνεχή επαφή με τις κυβερνήσεις των χωρών αυτών, και για το λόγο αυτό δεν χρειάστηκε να γίνουν διμερείς επαφές ως προς τις διατυπώσεις -δεδομένου ότι το έργο αυτό το είχε ανα-

λάβει η φινλανδική προεδρία. Σε όλες τις επαφές που είχε ο κ. Σημίτης, στις οποίες μετείχε και ο υπουργός Εξωτερικών Γ. Παπανδρέου, το κλίμα ήταν πολύ καλό. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τη στιγμή της άφιξής της ελληνικής αντιπροσωπείας στο Ελσίνκι το βήρος έπεσε στις διαπραγματεύσεις, ενώ αποφεύχθηκε η αναφορά στο «ναί» ή «όχι» στην τουρκική υποψηφιότητα.



## Διαμεσολαβητής ο Χένρι Κίσινγκερ;

ΛΕΥΚΩΣΙΑ. ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΑΡΗΣ ΒΙΚΕΤΟΣ

Στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στο Ελσίνκι είναι στραμμένη η προσοχή της Λευκωσίας. Τα αποτελέσματα του Ελσίνκι εκτιμάται ότι θα διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο και στις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες για το Κυπριακό που διεξάγονται στη Νέα Υόρκη.

Χθες ο γ.γ. του ΟΗΕ Κόφι Ανάν είχε χωριστές συναντήσεις με τον Πρόεδρο Κληρίδη και με τον Ραούφ Ντενκτάς.

Ο αντιπρόεδρος των ΗΠΑ και υποψήφιος των Δημοκρατικών για τις προεδρικές εκλογές του ερχόμενου χρόνου Άλ Γκορ δήλωσε ότι είναι δεσμευμένος να λύσει το Κυπριακό και διαβεβαίωσε ότι θα δώσει μεγάλη προσοχή στην επίλυση του προβλήματος. Ο κ. Γκορ σε δηλώσεις του στην ελληνοαμερικανική εφημερίδα «Πρωινή» ανέφερε ότι οι συνομιλίες στη Νέα Υόρκη βρίσκονται σε ένα κρίσιμο στάδιο και επικεντρώνονται στην προσπάθεια για επίτευξη προόδου. Εξάλλου ο Τουρκοκύπριος ηγέτης Ραούφ Ντενκτάς δήλωσε ότι η τουρκική πλευρά δεν πρόκειται να δεχθεί τις ΗΠΑ, την ΕΕ ή άλλη χώρα ως εγγυήτρια δύναμη. Ο Ντενκτάς τόνισε ότι για τους Τουρκοκύπριους μόνο οι εγγυήσεις της Τουρκίας έχουν σημασία, γιατί, όπως επεσήμανε, η Τουρκία έχει σημαντικά συμφέροντα στην Κύπρο.

Ο Ραούφ Ντενκτάς στο περιθώριο των συνομιλιών της Νέας Υόρκης είχε συνάντηση με τον Χένρι Κίσινγκερ, ο οποίος ήταν υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ κατά την τουρκική εισβολή του 1974. Σύμφωνα με την τουρκοκυπριακή εφημερίδα «Κύπρις», ο Κίσινγκερ αναμένεται να συναντηθεί και με τον Πρόεδρο Κληρίδη, ενώ φημολογείται, όπως γράφει η ίδια εφημερίδα, ότι ο πρώην Αμερικανός ΥΠΕΣ μπορεί να αναλάβει ρόλο διαμεσολαβητή για το Κυπριακό.

**Διπλωματικές πηγές εξέφραζαν την ικανοποίησή τους για την εξέλιξη των συνομιλιών και διατηρούσαν ελάχιστες επιφυλάξεις ως προς την πορεία της τελικής συζήτησης.**

## Αγωνία...

■ Με συγκρατημένη αισιοδοξία αντιμετώπιζε ο χθεσινός τουρκικός Τύπος την απόφαση της Συνάντησης Κορυφής στο Ελσίνκι. Πολιτικοί σχολιαστές επισήμαναν ωστόσο ότι «οι δυσκολίες θα αρχίσουν μετά τις 11 Δεκεμβρίου». «Το Ελσίνκι θα δώσει κουράγιο και ελπίδα στον τουρκικό λαό» έγραφε η εφημερίδα «Σαμπάχ».

«Το πρόβλημα που έχουμε δεν είναι με το Ελσίνκι αλλά με την Αγκυρα» ήταν το βασικό άρθρο του Γκουινγκόρ Μενγκί, με το οποίο επέκρινε τις τουρκικές κυβερνήσεις για την «ακινησία» που έδειξαν στην αντιμετώπιση των ουσιαστικών ευρωπαϊκών προκλήσεων. «Η (τουρκική) κοινωνική συνείδηση ανακάλυψε τον υπουργό Εξωτερικών Ισμαήλ Τζεμ και στο εξής θα βρει περισσότερες ευκαιρίες να εκλέγει σύγχρονους και αποτελεσματικούς ηγέτες» έγραφε ο αρθρογράφος.





Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Κ. Σημίτης και ο Πρόεδρος της Γαλλίας Ζακ Σιράκ συζητούν στο περιθώριο της έκτακτης Συνόδου Κορυφής που πραγματοποιήθηκε στο Τάμπερε της Φινλανδίας.

**Εκκλιση του Ορχάν Παμούκ**

■ Εκκλιση προς τους οπαδούς της φιλίας και της ειρήνης στην Ελλάδα να μη δώσουν ευκαιρία στους οπαδούς της εχθρότητας και της σύγκρουσης στην Τουρκία απύθνητο ο κορυφαίος Τούρκος συγγραφέας κ. **Ορχάν Παμούκ** εν όψει της απόφασης στη Συνάντηση Κορυφής του Ελσίνκι για την αποδοχή ή μη της υποψηφιότητας της Τουρκίας στην ΕΕ.

«Το να μην αναγνωρισθεί η Τουρκία ως υποψήφια χώρα λόγω του βέτο της Ελλάδας θα είναι πρώτα απ' όλα, βεβαίως, κακό για την Τουρκία. Θα μας λυπήσει και θα μείνει στη μνήμη μας για μεγάλο διάστημα ως ένας λεκές στις σχέσεις μας» είπε ο κ. **Παμούκ**, τα έργα του οποίου έχουν μεταφραστεί στις περισσότερες γλώσσες του κόσμου - και στα ελληνικά. «Η ύφεση που σημειώθηκε στις ελληνοτουρκικές σχέσεις μετά τους σεισμούς είναι για όλους μας ένα θάυμα και μία ευκαιρία» υποστήριξε ο Τούρκος συγγραφέας.

Ο κ. **Παμούκ** στη δήλωσή του στο ΑΠΕ κατέληξε: «Θέλω επίσης να γίνει γνωστό ότι τρέφω μεγάλο σεβασμό για τα αισθήματα του ελληνικού λαού, με ή χωρίς το βέτο».

**Ποιοι δίνουν τη μάχη στη Σύνοδο Κορυφής**

*Η μεγαλύτερη διπλωματική αποστολή των τελευταίων ετών*

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Σύνοδος Κορυφής του Ελσίνκι είναι από τις σημαντικότερες των τελευταίων ετών. Δεν είναι μόνο το θέμα της τουρκικής υποψηφιότητας που απασχολεί τους Ευρωπαίους ηγέτες. Είναι και τα οικονομικά θέματα, καθώς και εκείνα της ευρωπαϊκής άμυνας και, βεβαίως, των θεσμικών μεταρρυθμίσεων της ΕΕ, που θα μας απασχολήσουν σύντομα.

Υπό το πρίσμα αυτό δικαιολογείται απόλυτα ο μεγάλος αριθμός υπηρεσιακών και μη παραγόντων που απαρτίζουν την ελληνική αποστολή, τη μεγαλύτερη ίσως των τελευταίων χρόνων σε Σύνοδο Κορυφής.

Εκτός από τον πρωθυπουργό, παρών είναι στο Ελσίνκι και ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας **Γ. Παπαντωνίου**, για να πάρει μέρος στο ECOFIN. Στο Ελσίνκι βρίσκεται και ο υπ. Εθνικής Άμυνας **Α. Τσοχατζόπουλος** με την ιδιότητα του αντιπροέδρου του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος. Τον πρωθυπουργό συνοδεύουν επίσης ο σύμβουλος του **Ν. Θέμελης**, ο υπουργός Τύπου **Δ. Ρέππας**, ο διευθυντής του Γραφείου Τύπου **Γ. Πανταγιάς** και ο διευθυντής του διπλωματικού γραφείου πρέσβης **Σωτηρόπουλος**.

Από πλευράς υπουργείου Εξωτερικών παρόντες είναι ο **Γ. Παπανδρέου** και ο **Χρ. Ροκόφυλλος** με τους διευθυντές των διπλωματικών τους γραφείων **Δ. Παρασκευόπουλο** και **Α. Αγαθοκλή** αντιστοίχα, καθώς και ο εκπρόσωπος Τύπου **Π. Μπεγλίτης**. Επίσης στο

Ελσίνκι βρίσκονται ο σύμβουλος του κ. Παπανδρέου **Ν. Κοτζιάς**, οι πρέσβεις **Κ. Γεροκωστόπουλος**, **Δ. Σκοπελίτης** κ.ά. Πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης όσο και η πολιτική ηγεσία του υπουργείου Εξωτερικών έχουν συνεχή συνεργασία με τα στελέχη του υπουργείου Εξωτερικών σε κάθε διαπραγματευτικό στάδιο, κυρίως όσον αφορά την τουρκική υποψηφιότητα, στοιχείο που δεν χαρακτήριζε τις προηγούμενες ελληνικές κυβερνήσεις. Οι ίδιοι διπλωμάτες και υπηρεσιακοί παράγοντες θα «επιβλέψουν» και τη σύνταξη του κειμένου των συμπερασμάτων, που θα δοθεί στη δημοσιότητα νωρίς το απόγευμα του Σαββάτου.

Οι εργασίες της Συνόδου Κορυφής άρχισαν σήμερα το πρωί γύρω στις 11 π.μ. Νωρίτερα οι 15 ηγέτες είχαν συνάντηση με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. **Φοντέν**. Το γεύμα εργασίας, όπου γίνεται ελεύθερη συζήτηση, προβλέπεται για το μεσημέρι. Γύρω στις 6 το απόγευμα σήμερα θα αρχίσουν οι συνελεύσεις Τύπου των ηγετών των κρατών-μελών. Το θέμα της υποψηφιότητας της Τουρκίας θα έχει κλείσει και τυπικά μέχρι τις

πρώτες απογευματινές ώρες. Είναι χαρακτηριστικό ότι όταν ο πρωθυπουργός προσήλθε χθες το απόγευμα στο Κέντρο Τύπου για μια μικρή συζήτηση με τους Έλληνες δημοσιογράφους ξένα τηλεοπτικά δίκτυα (όσα πρόλαβαν) έτρεξαν να καλύψουν τις δηλώσεις του.



**Τον ειδικό ρόλο του διαμεσολαβητή-διαπραγματευτή ανέλαβε ο Χ. Σολάνα.**

**ΠΡΟΣΩΠΑ**

**Τόνι Μπλερ**  
Πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας

Ο **Τόνι Μπλερ** τάσσεται υπέρ της τουρκικής υποψηφιότητας. Δεν θεωρεί προαπαιτούμενο την αναγνώριση της δικαιοδοσίας της Χάγης.

Στο Κυπριακό φέρει να έχει αποφασίσει να στηρίξει την ελληνική θέση για απρόσκοπτη ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ.



**Γκέρχαρντ Σρέντερ**  
Πρωθυπουργός της Γερμανίας



Πρόσωπο-κλειδί της Συνόδου και ένθερμος υποστηρικτής της τουρκικής υποψηφιότητας. Δηλώνει ότι κατανοεί την ευαισθησία της Αθήνας στο όλο θέμα. Το πιθανότερο είναι να πιέσει ώστε στο κείμενο συμπερασμάτων να υπάρχουν κάποιες γενικόλογες αναφορές που να «καλύπτουν» τις ανησυχίες της Αθήνας.

**Ζακ Σιράκ**  
Πρωθυπουργός της Γαλλίας

Ο κ. **Σιράκ** εντάσσεται στο «φιλοτουρκικό στρατόπεδο». Ως προς το θέμα της Χάγης δεν θεωρεί ότι είναι προαπαιτούμενη η αποδοχή της προσφυγής από την πλευρά της Τουρκίας, καθώς ούτε η χώρα του έχει αποδεχθεί τη δικαιοδοσία της. Ως προς την Κύπρο πιστεύει ότι θα μπορούσε να περιληφθεί στο κείμενο των συμπερασμάτων ότι καμία υποψήφια χώρα δεν έχει δικαίωμα βέτο στην ενταξιακή πορεία άλλης υποψήφιας.



**Πάβο Λιπόνεν**  
Πρωθυπουργός της Φινλανδίας



Διαδραμάτισε πολύ θετικό ρόλο ως προεδρεύων του συμβουλίου για το συγκρατημένο των απόψεων μεταξύ των «15». Προερχόμενος από μια χώρα με παράδοση στην υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δεν έκρυψε κατά την επίσκεψή του στην Αθήνα την κατανόησή του για τις ελληνικές ανησυχίες, τις οποίες χαρακτήρισε δίκαιες και νόμιμες.

**Ρομάνο Πρόντι**  
Πρόεδρος Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Υπέρ της τουρκικής υποψηφιότητας τάσσεται και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής **Ρομάνο Πρόντι**. Ο ίδιος τόνισε ωστόσο ότι η Τουρκία πρέπει να συμμορφωθεί με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και να βεβαιώσει τις αποφάσεις του Λουξεμβούργου.



**Κ. Πίρσον**  
Πρωθυπουργός της Σουηδίας



Στο πρόσωπο του Σουηδού πρωθυπουργού η Αθήνα βλέπει έναν ανέλπιστο σύμμαχο. Η Σουηδία εμπέμει όσον αφορά την τουρκική υποψηφιότητα την ανάγκη πρόσδου της χώρας αυτής σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εκδημοκρατισμού.

✂





● Η ΕΝΤΑΣΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΗΤΑΝ Η ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΣΗΜΙΤΗ

# Πώς φτάσαμε από τα Ιμια στη ρεάλ πολιτική

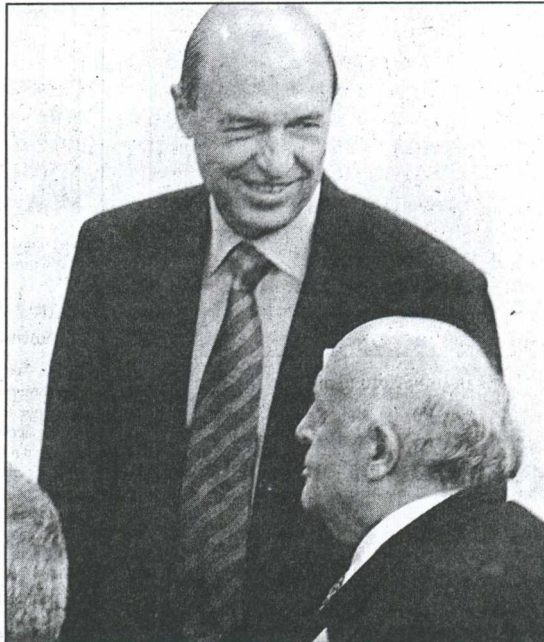
Κρανιδιώτης, Ροζάκης, Βασιλείου και Τουντσί, οι άνθρωποι που επηρέασαν τον πρωθυπουργό

ΤΗΣ **ΙΝΟΣ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ**

Η στάση της ελληνικής κυβέρνησης στο Ελσίνκι είναι αποτέλεσμα μιας βασικής επιλογής που ακολουθείται με συνέπεια τα τελευταία χρόνια. Πρόκειται για την ένταση της Κύπρου στην ΕΕ.

Από το 1995, όταν αποφασίστηκε η έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων και παράλληλα η Τελωνειακή Ένωση της Τουρκίας, μέχρι σήμερα, που πλησιάζουμε στην ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων και στην υποψηφιότητα της Τουρκίας, στην ΕΕ έχει κυλήσει πολύ νερό στ' αυλάκι, αλλά η βασική αυτή επιλογή δεν άλλαξε. Οι δύο διαδικασίες ξεκίνησαν μαζί και μαζί θα πρέπει να ολοκληρωθούν.

Η πολύ οδυνηρή εμπειρία των Ιμίων έφερε τον κ. Σημίτη πιο κοντά στην υιοθέτηση μιας «ρεάλ πολιτικής» απέναντι στην Τουρκία. Εκτιμώντας τόσο ο ίδιος όσο και το περιβάλλον του ότι πέρα από τις εσωτερικές της διαστάσεις η υπόθεση αυτή ήταν μια σοβαρή απόπειρα να πληγεί ο στέρεος ευρωπαϊκός προσανατολισμός της νέας κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, ο πρωθυπουργός αναζήτησε ερείσματα στις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, διαμνύοντας την πρόθεσή του να αποκαταστήσει την ύφεση στις σχέσεις με την Τουρκία. Το ίδιο μήνυμα μετέφερε και στην Ουάσινγκτον τον Απρίλιο του 1996. Σε εκείνη την πρώτη συνάντηση με τον Μπιλ Κλίντον ο Κ. Σημίτης επέλεξε να συνοδεύεται, πέρα από τους Θ. Πάγκαλο και Γ. Παπαντωνίου, και από



Ο πρωθυπουργός Κ. Σημίτης και ο Πρόεδρος της Τουρκίας Σ. Ντεμιρέλ κατά τη συνάντησή τους στη Μαδρίτη τον Ιούλιο του 1997.

τον καθηγητή Χρήστο Ροζάκη. Ήταν σαφές ότι ήθελε τη νομική του υποστήριξη εάν η συζήτηση ερχόταν στα θέματα του Αιγαίου. Λίγους μήνες αργότερα, το Σεπτέμβριο του '96, με νωπή τη λαϊκή εντολή του τοποθέτησε στη θέση του υφυπουργού Εξωτερικών, επιδιώκοντας να παγιώσει ένα «άλλο πνεύμα». Η απόπειρα αυτή υπήρξε ανεπιτυχής. Ο πόλεμος του Θ. Πάγκα-

λου, που δεν είδε ποτέ με καλό μάτι την τοποθέτησή του, οδήγησε σε παραίτηση τον Χ. Ροζάκη.

Παρέμεινε όμως προνομιακός συνομιλητής του πρωθυπουργού και καλός του φίλος.

Ο Κ. Σημίτης δεν δίστασε ενάμιση χρόνο μετά τα Ιμια να προχωρήσει μαζί με τον Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ στο ανακωκωθέν της Μαδρίτης. Ήταν μια

σαφέστατη ένδειξη της επιθυμίας του για βελτίωση του κλίματος και ανέμενε περισσότερα από τη συνάντησή του με τον Μεσούτ Γιλμάζ το Νοέμβριο του '97 στην Κρήτη. Υπήρξε όμως απογοητευτική για τον πρωθυπουργό, ο οποίος συνειδητοποίησε ότι από τουρκικής πλευράς δεν υπήρχε καμία διάθεση ουσιαστικής προσέγγισης.

Τα αποτελέσματα του Λουξεμβούργου ένα μήνα μετά ήταν πολύ ευνοϊκά για την Ελλάδα. Ο Χέλμουτ Κολ, που δεν έκρυψε ποτέ τη συμπάθειά του για τον Ευρωπαίο Σημίτη, είχε δράσει αποφασιστικά. Όπως και ο χριστιανοδημοκράτης πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ. Τα όσα λέχθηκαν τότε είναι χρήσιμα και για την ερμηνεία της ελληνικής στάσης στο Ελσίνκι.

Ο πρωθυπουργός και τότε, όπως και τώρα, είχε πει στους ομολόγους του ότι τα προβλήματα της Τουρκίας δεν θα πρέπει να μεταφερθούν στο κέντρο της Ευρώπης και για να αποφευκθεί αυτό δεν υπάρχει άλλος τρόπος από τη δέσμευσή της στην τήρηση των κανόνων που ισχύουν και για τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Μετά το Λουξεμβούργο ακολούθησε μια βαθιά νύχτα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Η υπόθεση των πυραύλων S-300 τροφοδότησε την ένταση για πολλούς μήνες, όπως στη συνέχεια η υπόθεση Οτζαλάν. Λειτουργήσε όμως τελικά σαν καταλύτης για την αντίστροφη μέτρηση, που κανείς από τους επιφορτισμένους με τη λήψη των αποφάσεων δεν επιθυμεί να σταματήσει στο Ελσίνκι.

## Τα τολμηρά βήματα

■ Τα πρόσωπα παίζουν πάντοτε ρόλο στη διαμόρφωση των πολιτικών. Εάν δεν υπήρχε το πάθος του Γιάννου Κρανιδιώτη, η ενταξιακή πορεία της Κύπρου μπορεί να μην είχε ξεκινήσει ποτέ...

Υπέρμαχος αυτής της επιλογής ήταν και ο σημερινός πρωθυπουργός που υποστήριζε την πολιτική Βασιλείου, ακόμη και όταν οι σχέσεις του τελευταίου, ως Πρόεδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν ήταν τόσο θερμές με την Αθήνα. Λίγους μήνες πριν από την ανάδειξή του στην πρωθυπουργία, το φθινόπωρο του 1995, ο Κ. Σημίτης φιλοξένησε στο Πάντειο τον Μέτε Τουντσί, συμφοιτητή του στο LSE (London School of Economics), αγαπητό του φίλο και καθηγητή της Πολιτικής Επιστήμης σήμερα στην Κωνσταντινούπολη. Η εκδήλωση οργανώθηκε από τον ΟΠΕΚ (Ομίλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της ελληνικής Κοινωνίας) και ο τότε ισχυρός άνδρας της εσωκομματικής αντιπολίτευσης του ΠΑΣΟΚ είπε πολύ τολμηρά πράγματα για το μέλλον των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Ενα μέλλον που και τότε, όπως και σήμερα, το έβλεπε να εξελίσσεται στο ασφαλές ευρωπαϊκό περιβάλλον.

## ● ΓΕΡΜΑΝΟΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΜΑΧΗ

# Προμήθειες όπλων καθορίζουν τη στάση των εταίρων

Η αγορά τεθωρακισμένων από την Ελλάδα και την Τουρκία επηρεάζει την τελική απόφαση στο Ελσίνκι για το Κυπριακό

ΤΟΥ **ΣΤΡΑΤΗ ΤΡΙΛΙΚΗ**

Οι θέσεις που υποστηρίζουν οι μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες στο θέμα της υποψηφιότητας της Τουρκίας δεν προσδιορίζονται μόνο από τη συνολική στρατηγική αντίληψη που μπορεί να έχουν στο συγκεκριμένο θέμα αλλά και από μια σειρά άλλων, οικονομικών περιεχομένου παραγόντων, που δεν αφορούν τις σχέσεις τους με την Αγκυρα.

Μια ιδιαίτερη σημασία τέτοιου τύπου πτυχής, που φαίνεται ότι έχει επηρεάσει τη θέση που θα υποστηρίζουν σήμερα στο Ελσίνκι, κυρίως, η Μ. Βρετανία και η Γερμανία, είναι -όσο κι αν ακούγεται παράταιρο- η προσδοκία αυτών των δύο χωρών να πουλήσουν στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του πενταετούς εξο-

πλιστικού της προγράμματος, άρματα μάχης. Το πεντακοσίων τουλάχιστον δισεκατομμυρίων πρόγραμμα των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων λειτουργεί σαν μαγνήτης για έξι χώρες που έχουν δηλώσει συμμετοχή στο διαγωνισμό, και ειδικότερα για τη Βρετανία και τη Γερμανία, που τυπικά τουλάχιστον βρίσκονται ένα βήμα πιο μπροστά απ' τις υπόλοιπες. Τα «όπλα των δύο μονομάχων» δεν περιορίζονται μόνο στις οικονομικές προτάσεις που έχουν κάνει προς την ελληνική κυβέρνηση. Υπάρχει και ένα «υπόγειο πεδίο πειθούς» της Αθήνας όπως η τουρκική υποψηφιότητα στην ΕΕ. Η Αθήνα, προκειμένου να δώσει την έγκρισή της για τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της Τουρκίας, ζητά κατά πρώτο λόγο από τις χώρες

της ΕΕ τη στήριξή τους στο Κυπριακό: την απρόσκοπτη διπλάτη ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ. Οι Βρετανοί, λοιπόν, έχουν αποφασίσει να προσφέρουν την αλληλεγγύη τους στην Αθήνα, κρίνοντας ότι παίρνουν «κεφάλι» έναντι των Γερμανών στο υπό ανάθεση τεράστιο ελληνικό εξοπλιστικό πρόγραμμα των νέων αρμάτων μάχης. Εξ ου και η θέση την οποία εξέφρασαν παραμονές του Ελσίνκι για το Κυπριακό, σύμφωνα με την οποία ο Τόνι Μπλερ θα επιδιώξει να υπαρχει στο τελικό ανακωκωθέν θετική διατύπωση για την Κύπρο.

Αντίθετα οι Γερμανοί φαίνεται να «αλληθωρίζουν» προς τις τουρκικές απαιτήσεις, δεδομένης της πρόθεσής της Αγκυρας να προμηθευτεί 1.000 άρματα μάχης.